

2023-12-29

Upprättad av: Jonas Söderholm & Malin Utter,
Institutionen för biblioteks- och
informationsvetenskap

HÖGSKOLAN I BORÅS

Projektrapport, Utbildnings- och forskningsstrategier

Universell utbildning

Innehållsförteckning

1 Projektets syfte	2
2 Projektets resultat.....	3
3 Implementering i ordinarie verksamhet.....	9
4 Uppskalning av projektet	10

1 Projektets syfte

Kandidatutbildningen Bibliotekarie erbjuds både som en campusutbildning och en utbildning på distans vid institutionen för biblioteks- och informationsvetenskap. Utbildningen har erbjudits sedan 2008 och har genomgått en större revidering senast 2018. Enligt högskolans samordnare för riktat pedagogiskt stöd har utbildningen under många år varit framträdande vid lärosätet då en relativt sett stor, och ökande, andel av studenterna, främst på campusutbildningen, har beviljats särskilt pedagogiskt stöd under åren.

Att utbildningen stadigt attraherar många studenter med särskilda utmaningar kan ses som ett lyckat exempel på breddad rekrytering som samtidigt ställer krav på att arbeta med breddat deltagande (se UHR 2014). Idag agerar många lärare som mentor till en eller några studenter med särskilda behov. Dessutom arbetar alla kursansvariga i utbildningen med att anpassa sina kurser i efterhand till de behov uttryckta i studenternas NAIS-besked som kan handla om inspelade eller dokumenterade föreläsningar, särskilda former för examination eller annat individuellt stöd. En del i projektet var att se över hur vi ytterligare kan anpassa utbildningen så att den genomsyras av en tillgänglig pedagogik för alla studenter både när det gäller campusundervisningen och undervisningen på distans.

Projektets syfte var att bidra med underlag och kunskap om hur det går att integrera en universellt tillgänglig pedagogik i utbildningarna Bibliotekarie, campus samt distans.

Under projektets gång har vi i arbetsgruppen justerat inriktningen något, från universellt tillgänglig pedagogik till tillgänglig undervisning. Detta efter möten med samordnarna för särskilt pedagogiskt stöd samt representant från HUF. Kortfattat bottnar detta fokusskifte i att konceptet "universell" är direkt kopplat till ett specifikt ramverk av pedagogisk metodutveckling på neurovetenskaplig grund. För vårt projekt bedömde vi det mer fruktbart och relevant att ha en

bredare och mer teoretiskt oberoende ingång på tillgänglighet. Begreppet *tillgänglig undervisning* är därför det som används för syftet med projektet och det begrepp som kommer att användas här i rapporten. I övrigt har syftet varit detsamma under hela projektiden.

2 Projektets resultat

Nedan ges en översikt projektets aktiviteter (Tabell 1).

Aktivitet	Innehåll	Uppnådd? (ja / nej)	Kommentar
Omvärldsanalyser	Kartläggning av best practice i tillgänglig högskolepedagogik	Ja	
1. Identifiera lärosäten	Lärosäten nationellt/internationellt som arbetar med universell pedagogik-liknande ansats i utbildning	Ja	
2. Urval & kontakter		Ja	
3. Erfarenhetsutbyte	Nätverkande med utvalt/utvalda lärosäte(n)	Ja	Inte i lika hög grad som planerades vid projektets start. Vi underskattade hur tidskrävande denna aktivitet är.
4. Samla in underlag	T.ex. intervjuer och styrdokument. I mån av lärosätenas möjligheter att delta	Ja	Framförallt fokuserade arbetsgruppen på att samla in styrdokume

			nt från olika lärosäten.
5. Ev. studieresa			
Forskningsöversikt	Formulera den kunskapsmässiga grunden	Ja	
6. Läsning och sammanställning	Forskning och rapporter	Ja	
Intern samverkan	Ta tillvara på relevanta resurser och stöd vid HB	Ja	
7. Diskussion med pedagogiskt stöd och HUF		Ja	Tidiga möten i projektet gav värdefull input till fortsatt arbete, bland annat vad gäller användbara begrepp inom ämnesområdet.
Utvärdering av utbildningen			
8. Workshop med program- och kursansvariga		Ja	
9. Intervjuer med studenter med särskilt stöd		Ja	Aktiviteten breddades till att även inkludera studenter utan särskilt stöd.

10. Enkät till samtliga studenter		Nej	Tidsbrist
11 Diskussion med mentorer	Gruppdiskussion/workshop/fokusgruppsintervju För att ta tillvara på erfarenheterna och kompetensen i mentorskollegiet		Denna aktivitet slogs samman med aktivitet 8
Avslut			
12. Avrapportering	Slutrapportering till akademins och högskolans ledning.	Ja	

Tabell 1. Aktiviteter i projektet

Projektet startade med en omvärldsanalys som arbetsgruppen arbetade med. Där kartlades hur andra lärosäten arbetar med tillgänglig undervisning för alla studenter. Möten genomfördes med bland andra samordnarna för riktat pedagogiskt stöd vid lärosätet där en diskussion fördes om begrepp inom ämnet. Begreppet tillgänglig undervisning beslutades att använda i projektet. Vidare skrevs en forskningsöversikt fram, kring tillgänglig undervisning i högre utbildning. Till forskningsöversikten identifierade vi och läste ett 30-tal relevanta titlar.

Utifrån omvärldsanalysen och forskningsöversikten planerades och arrangerade tre workshops. Vi genomförde en workshop med kursansvariga och programansvarig vid Bibliotekarieprogrammen samt två med studenter, från distans- respektive campusprogrammen.

Resultaten från workshoparna är:

Workshop med distansstudenter:

- Problematik med Canvas och dess struktur. Det är tar mycket tid att hitta information i Canvas då kursansvariga för kurserna i programmet har olika upplägg i Canvas. Studenterna önskar en enhetlighet för att lättare kunna ta till sig informationen.

- Behov av fler föreläsningar samt tillfälle till samtal kring kurslitteraturen. En stor del av föreläsningarna distribueras inspelade och det finns i flera kurser då inte möjlighet att samtala med lärarna om föreläsningen. Studenterna önskar möjligheter till mer interaktion med kurslaget.
- Behov av inspelat material så snart som möjligt i canvas. När föreläsningar ges live i Zoom är det till stor hjälp om de också spelas in och distribueras i Canvas. Detta både för möjlighet att ta igen en missad föreläsning och för repetition.
- Viktigt att textning av föreläsningarna är korrekt och välredigerad för att inte skapa missförstånd. Studenterna är av uppfattningen att en dåligt textad föreläsning i praktiken är sämre än ingen text alls.
- Problematik kring hantering av NAIS-beskedet. Tidigare fanns möjligheten att maila beskeden till kursansvariga men det är inte tillåtet längre på grund av GDPR. Studenterna får skicka in kopia av beskedet till kursansvariga i varje kurs.
- Problematik kring svårigheter att finna stödpersoner, till exempel anteckningsstöd och mentorer. Det tar tid att få dessa stöd. Vad gäller anteckningsstöd är det vanligt att studenterna inte hinner få det alls inom ramarna för en kurs.
- Problematik kring studiebesök. Studenterna upplever att det saknas medvetenhet om och planering för tillgängligheten vid studiebesök.
- Önskan om mer förståelse från lärarnas sida när det gäller studenter med riktat pedagogiskt stöd.

Workshop med campusstudenter:

- Bra med variation sett till examinationsuppgifter, när det t.ex. inte enbart är inlämningsuppgifter eller enbart grupparbeten.

- Uppskattar när föreläsningar läggs ut i Canvas inför föreläsningarna vilket ger studenterna möjlighet att förbereda sig.
- Önskan om en gemensam struktur/mall i canvas för att minska trösklarna att komma in i aktivitetens upplägg vid varje ny kurs.
- Upplever bristande tillgänglighet sett till kommunikation med lärare. Efterfrågar exempelvis kontorstider när lärarna finns på plats i sina rum och kan svara på frågor - likt frågestund i zoom.

Workshop med kurs- och programansvariga:

- Anpassningar av examinationer. Det lyftes frågor kring de olika önskemål som studenterna har kring förlängd inlämningstid, muntliga examinationer istället för skriftliga och tvärtom, examination i mindre grupper med flera. Detta är inte behov som enbart studenter med NAIS-besked har, utan även andra studenter i kurserna. Ett exempel lyftes med den första kursen i programmet där studenter inte har hunnit få NAIS-besked. Därför diskuterade lärarna att om möjligt göra anpassningarna i den ordinarie verksamheten i kursen.
- Öppna hus, eller office hours. Detta fenomen ökade under pandemin och är något som studenterna uppskattar och vill ha fler av. Lärarna menar att studenterna ofta kommer och vill få information av lärarna under de tiderna istället för att själva ha med sig frågor att diskutera med sina kurskompisar.
- Canvas. Även lärarna önskar en grundmall för Canvas, för att underlätta produktionen av varje kurs.
- NAIS-besked. Det blir ofta rörigt med NAIS-besked och att hålla ordningen på dem och på vilka anpassningar de olika studenterna har, eftersom lärarna i praktiken är hindrade att bokföra studenternas anpassningar i något som kan liknas vid ett digitalt register. Det behövs en lättare system för det.

Projektgruppens rekommendation

Projektgruppen rekommenderar att inom programmen Bibliotekarie campus och distans arbeta vidare med följande delar:

- Gemensam mall för Canvas. Detta efterfrågas både av studenter och personal. Det behövs ytterligare analys om det i praktiken löses bäst med en enda universell mall och exakt hur detaljerad och låst den ska vara, eller om det kan finnas flera mallar för olika typer av kurser, beroende på t.ex. kursernas omfång, hur beroende kursen är av distansundervisning, kurser som är mer teoretiskt orienterade visavi kurser som är mer praktiskt orienterade och så vidare. Samt hur anpassningsbara eller modulära mallen/mallarna ska vara.
- Strävan ska vara att göra undervisningen tillgänglig för alla, oavsett om studenterna har ett NAIS-besked eller inte. Vid tilldelning av resurser för kursplanering behöver vi ta höjd för att kunna lägga tid på utbildningens tillgänglighet, oavsett prognoser för antal studenter med särskilda anpassningar.
- Ett specifikt exempel på föregående punkt är ökade möjligheter att regelmässigt arbeta med olika examinationsformer för att inkludera alla studenter.
- Förtydliga och förenkla hanteringen av NAIS-besked, både för studenternas och den undervisande personalens arbetsmiljö. Detta inkluderar två steg: 1) hur NAIS-beskederna ska förmedlas från student till kurslag, och 2) hur kurslaget kan lagra, dela och komma åt inskickade NAIS-besked. Vårt starka fokus på att följa GDPR i hanteringen av NAIS-besked har gjort att studenter ibland glöms bort eller på andra sätt faller mellan stolarna då kurslagen är begränsade i sina möjligheter att få anteckna och dela uppgifter om vilka studenter som ska ha vilket stöd.
- Skapa tillfällen för studenterna att möta lärare och varandra för att diskutera kurslitteratur, ställa frågor om kursen, examinationer osv.

3 Implementering i ordinarie verksamhet

Under projektet har omvärldsanalysen, forskningsöversikten samt workshoparna varit vägledande för planerad implementering. Genom omvärldsanalysen och forskningsöversikten fick vi en övergripande bild av hur komplext arbetet med tillgänglig undervisning är, men också hur viktigt det är att arbeta med för att inkludera alla studenter. Vi har påbörjat arbetet med att presentera resultaten internt till våra kolleger. Detta gör att vi redan idag i vår ordinarie verksamhet har börjat få en tydligare gemensam bild av studenternas behov och önskemål.

Våren 2024 sker diskussion med programansvariga för Bibliotekarieprogrammet campus och distans, samt med programgruppen, kring resultatet och rekommendationerna projektgruppen arbetat fram. Under hösten 2024 påbörjas arbete i kurslagen med att planera hur rekommendationerna kan omsättas i praktiken. Implementering i faktisk undervisning kan påbörjas från och med våren 2025. De huvudsakliga implementeringsområdena berör i nuläget: översikt av kursplaner, kursupplägg i Canvas, och hantering av NAIS-besked. Dessa redogörs kortfattat nedan.

Under hösten 2024 påbörjas översikt av utbildningens kursplaner. Framförallt behöver examinationsformer ses över eftersom dessa är låsta till vad som specificeras i kursplanen och där har generellt inte tillgänglighet eller flexibilitet varit vägledande när kursplanerna skrivits. Även skrivningar om sådant som undervisningsformer och kurslitteratur kan behövas ses över, beroende på vad tillgänglighetsarbetet i övrigt resulterar i. Kurser med reviderade kursplaner börjar ges tidigast våren 2025. Ansvariga: En arbetsgrupp under programansvarig gör en översiktlig genomgång av programmets kursplaner för att identifiera eventuella övergripande och systematiska förbättringsområden. Kursansvariga tar därefter vid och ansvarar för att föreslå eventuella förändringar i sina kursplaner.

Studenter och lärare har efterfrågat mallar och högre grad av standardisering av hur kurser produceras i Canvas. Det finns redan idag kursupplägg som både lärare och studenter tycker fungerar ganska bra och vi rekommenderar att lärarlagens erfarenhet av vad som redan fungerar ska tas tillvara på. Ett mindre antal kursytor (förslagsvis ca 3-5 st) identifieras som representativa för sådana välfungerande upplägg. Dessa fungerar som *best practices* som ligger till underlag för en workshop under hösten 2024 med inbjudna kursansvariga och lärare. Workshopen ska resultera i en syntes av framgångsfaktorer för kursytor i Canvas. En mindre arbetsgrupp ansvarar för att ta tillvara resultaten från workshopen för att ta fram övergripande rekommendationer för utformning av Canvasytor till våren 2025 som kan användas för implementering inför kursstarter hösten 2025.

Hanteringen av NAIS-besked kan förhoppningsvis förenklas ytterligare. Detta är till stora delar en rent rättslig fråga: hur vi får hantera studenternas NAIS-besked och inte. Institutionsledningen har redan behandlat frågan tidigare men vi rekommenderar att ett omtag nu görs. Högskolan har nu bedrivit verksamhet under de nya GDPR-riktlinjerna i ytterligare några år och ytterligare tolkningar och praxis kan ha hunnit komma på plats. Det som behöver undersökas om det är möjligt att implementera, är någon form av digital lösning för att kunna samla in från studenter och dela med berörda lärare vilka studenter som har rätt till vilka anpassningar. Frågan ställs till prefekt som tar den vidare.

4 Uppskalning av projektet

Workshopparna med studenter i projektet skalades upp till att även inkludera studenter utan NAIS-besked som anger särskilda anpassningar. Vissa aktiviteter i projektet rekommenderar vi att utbildningsansvariga kan upprepa inom ramarna för framtida ordinarie verksamhet. Framförallt workshopformatet med studenter tror vi är värdefullt att upprepa återkommande med jämna mellanrum och inte

bara som en engångsaktivitet inom projektet. Det skulle sannolikt också vara värdefullt att genomföra en kvantitativt orienterad enkät för att kartlägga studenternas behov och önskemål mer översiktligt.

Det vi rekommenderar för uppskalning på högskolan är:

- Programansvariga/eller utsedd projektledare genomför en omvärldsanalys utifrån respektive utbildning; kartlägg pedagogiska projekt och tidigare forskning inom liknande utbildningsområden. Självklart finns generella principer för vad som kan göra undervisning mer tillgänglig, men det är också viktigt att se till vad som passar de specifika ämnena, studenterna och lärarlagen.
- Genomför samtal med HUF och samordnare för riktat pedagogiskt stöd. De besitter viktig kompetens inom ämnet och har god överblick över områdets utveckling. De kan även förmedla kontakter till relevanta aktörer internt och externt.
- Arrangera workshops med studenterna inom programmen för att få en lägesbild och få in synpunkter på hur utbildningarna kan utvecklas när det gäller tillgänglig undervisning. Det är viktigt att rekrytera en bred grupp av studenter för att få en bred bild av hur tillgängligheten kan förbättras för alla.
- Samverka med programansvariga från Bibliotekarieprogrammen för utbyte, vi delar gärna våra erfarenheter från projektet och implementeringen i verksamheten.